

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2549 โดยมีภารกิจสำคัญในการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนางานโครงการหลวงและขยายผลการดำเนินงานโครงการหลวงไปยังพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศ มีการนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบท สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนบนพื้นที่สูง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเอง ตลอดจนสามารถผสมผสานองค์ความรู้จากโครงการหลวงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และนวัตกรรมใหม่ของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูต้นน้ำลำธาร นับตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 สถาบันฯ ได้ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงอย่างต่อเนื่อง เกิดองค์ความรู้มากมายที่กระจายอยู่ทั้งในเอกสารงานวิจัยและตัวบุคคล ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์หรือวิธีปฏิบัติที่ดีที่ทำงานวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงประสบความสำเร็จ ดังนั้น จึงควรมีการรวบรวม สังเคราะห์ข้อมูล และจัดเก็บองค์ความรู้ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ เพื่อสะดวกต่อการเรียกใช้และป้องกันการสูญหายของข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้วยวิธีใดก็ตาม ความสำเร็จของการดำเนินงานวิจัยจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างชัดเจนโดยกลุ่มเป้าหมาย การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและบูรณาการงานวิจัยและพัฒนาเป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่สำคัญของการจัดการองค์ความรู้งานวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้องค์ความรู้จากผลงานวิจัยเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมาย (กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์) ดังนั้น เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง จึงมีการดำเนินการจัดการองค์ความรู้จากงานวิจัย ซึ่งจะมีการเชื่อมโยงการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยไปสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่สูง และการพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้ผลงานวิจัยถูกรวบรวมและมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบมากขึ้น ทำให้ง่ายต่อการสืบค้นและการนำไปใช้ รวมไปถึงกลุ่มเป้าหมายมีการประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยอย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งในเชิงวิชาการ เชิงสาธารณะ เชิงพาณิชย์ และเชิงนโยบาย ทำให้เกิดการเชื่อมโยงและบูรณาการกระบวนการดำเนินงานระหว่างงานวิจัยและพัฒนา ส่งผลให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมาย (ผู้ใช้ประโยชน์)

การจัดการองค์ความรู้จากงานวิจัย เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยไปสู่กลุ่มเป้าหมาย และพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2557 - 2561 มีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยไปสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อการใช้ประโยชน์ รวมทั้งสิ้น 57 เรื่อง แบ่งเป็นองค์ความรู้จากงานวิจัย 22 หัวข้อ ได้แก่ ข้าว ไม้ผล กาแฟ พืชผัก เหมพ์ พืชไร่ กระเทียม ไม้ดอก หวาย พืชอาหาร สัตว์ ปศุสัตว์ ผึ้ง ความหลากหลายทางชีวภาพ เห็ด ชุมชนต้นแบบ การจัดการธาตุอาหารพืช พืชพลังงาน งานวิจัยเชิงพื้นที่ ชีวภัณฑ์เกษตร ผลิตภัณฑ์ สมุนไพร และผลิตภัณฑ์แปรรูป โดยสามารถแบ่งรูปแบบการใช้ประโยชน์เป็น 2 รูปแบบ คือ การใช้ประโยชน์ในเชิงสาธารณะและเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ ยังมี การรวบรวมรายงานผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ของโครงการวิจัยที่ดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 - 2560 และส่งมอบให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มูลนิธิโครงการหลวง และสำนักพัฒนา สวพส. อีกด้วย ส่วนการพัฒนากระบวนงานข้อมูลงานวิจัย เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 - 2561 โดยได้มี

การสำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ระบบ เพื่อกำหนดขอบเขต แนวทาง และรูปแบบระบบฐานข้อมูลงานวิจัย (e - Research Report) จากโปรแกรม Microsoft Excel ขณะนี้ได้มีการติดตั้งระบบฐานข้อมูลงานวิจัยแล้วและอยู่ระหว่างการพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัยร่วมกับศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ผลงานวิจัยถูกรวบรวมและมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบมากขึ้น ทำให้ง่ายต่อการสืบค้นและการนำไปใช้ รวมไปถึงกลุ่มเป้าหมายมีการประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยอย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งในเชิงวิชาการ เชิงสาธารณะ เชิงพาณิชย์ และเชิงนโยบาย ทำให้เกิดการเชื่อมโยงและบูรณาการกระบวนการดำเนินงานระหว่างงานวิจัยและพัฒนา ส่งผลให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมาย (ผู้ใช้ประโยชน์)

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 การจัดการองค์ความรู้งานวิจัย จะมีการสนับสนุนการเชื่อมโยงการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยไปสู่กลุ่มเป้าหมาย โดยร่วมกับนักวิชาการและเจ้าหน้าที่สำนักพัฒนาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ซึ่งจะมีการคัดเลือกผลงานวิจัยที่สำเร็จแล้วและพร้อมที่จะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยไปยังกลุ่มเป้าหมาย รวมไปถึงการติดตามและประเมินผลการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างงานวิจัยและพัฒนา เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และบูรณาการงานวิจัยและพัฒนาาร่วมกัน อันจะส่งผลให้การดำเนินงานวิจัยและพัฒนาของ สวพส. มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ จะมีการรวบรวม สังเคราะห์ และจัดเก็บองค์ความรู้จากงานวิจัย ทั้งในรูปของเอกสารรายงานผลงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์และพัฒนาให้มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบโดยการจัดทำฐานข้อมูลงานวิจัย รวมไปถึงการส่งมอบรายงานผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งสำนักพัฒนา สวพส. และมูลนิธิโครงการหลวง เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไปด้วย

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยไปสู่กลุ่มเป้าหมาย
- 1.2.2 เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

- 1.3.1 การศึกษากระบวนการจัดการองค์ความรู้จากงานวิจัย โดยการคัดเลือกองค์ความรู้จากผลงานวิจัยที่สำเร็จแล้วและถ่ายทอดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ อย่างน้อย 18 เรื่อง
- 1.3.2 การศึกษาและพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย จำนวน 1 ระบบ